

Sygn. akt VII K 188/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2018 roku

Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy VII Wydział Karny w H.

w składzie:

Przewodniczący: SSR Grzegorz Front

Protokolant: Piotr Jąloza

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 października 2018 r. w H.

sprawy M. G., syna M. i M. z domu H., urodzonego w dniu (...) w B.

oskarżonego o to, że:

w okresie od 1 marca 2018 r. godz. 17.00 do 2 marca 2018 r. godz. 17.50 w miejscowości N.(...), gmina H., poprzez wykonanie nielegalnego przyłącza energetycznego z pominięciem układu pomiarowego, dokonał kradzieży energii elektrycznej o nieustalonej wartości, czym działał na szkodę (...) S.A. z siedzibą w L.,

to jest o czyn z art. 278 § 5 kk

o r z e k a:

I. oskarżonego M. G. uznaje za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, z tym że przyjmuje, że okres nielegalnego poboru energii elektrycznej trwał od nieustalonego bliżej dnia, nie wcześniej niż od 27.01.2017 r. do dnia 2 marca 2018 roku, w trakcie którego oskarżony dokonał kradzieży energii elektrycznej o bliżej nieustalonej wartości,

i tak opisany czyn kwalifikuje z art. 278 § 5 kk w zw. z art. 278 § 1 kk, i za to na podstawie art. 278 § 5 kk w zw. z art. 278 § 1 kk wymierza mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

II. zwalnia oskarżonego od kosztów sądowych, przejmując je na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt VII K 188/18

UZASADNIENIE

Na podstawie całokształtu materiału dowodowego Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. G. mieszka w domu jednorodzinnym położonym w miejscowości N.(...), gmina H.. W dniu 14.11.2016 r. pracownicy (...) S.A. zainstalowali u odbiorcy licznik przedpłatowy energii elektrycznej. Z uwagi na brak doładowań licznika, w dniu 26.01.2017 r. przeprowadzono kontrolę legalności poboru energii. W jej wyniku stwierdzono, że M. G. wykonał nielegalne przyłącze i pobierał energię z pominięciem układu pomiarowego. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowego VII Wydziału Karnego w H. z dnia 4.10.2017 r. sygn. VII K 157/17 został skazany za przestępstwo z art. 278 § 5 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. Oskarżonemu przypisana została kradzież energii elektrycznej w okresie od dnia 1.11.2016 r. do dnia 26.01.2017 r.

Jesienią 2017 r. M. G. złożył do (...) S.A. wnioski o zmianę taryfy, co wymagało przeprogramowania licznika. Pracownicy (...) chcieli to zrobić przy okazji, przejeżdżając w pobliżu domu odbiorcy. Mieszkanie było zamknięte, w związku z czym odstąpili od tej czynności i umówili się z nim na kolejny dzień. Przez szparę w drzwiach dostrzegli

jednak nielegalne przyłącze elektryczne wykonane w ten sam sposób, co przy poprzedniej kontroli. Gdy przyjechali następnego dnia w celu przeprogramowania licznika, przyłącze to było już usunięte i nie było po nim śladu.

Przejeżdżając w okresie zimowym w pobliżu domu M. G., pracownicy (...) nigdy nie zauważyli, aby z kominu wydobywał się dym. Poza tym, pomimo że odbiorca posiadał w domu piec na paliwo stałe, nie był on podłączony do instalacji CO.

W wyniku analizy doładowań licznika przedpłatowego podjęto decyzję o ponownej kontroli legalności poboru energii elektrycznej. Sprawdzenia dokonano w dniu 2.03.2018 r., potwierdzając że energia jest pobierana z pominięciem układu pomiarowego, a sposób wykonania nielegalnego przyłącza był taki sam, jak w styczniu 2017 r.

W oparciu o „Taryfę dla usług dystrybucji energii elektrycznej” (...) S.A. ustaliła szacowaną ilość pobranej nielegalnie energii na 4.000 kWh. Wyliczenie to wynikało z założenia, że 1 A prądu znamionowego zabezpieczenia jest równoważny zużyciu 125 kWh energii elektrycznej, zaś wielkość zabezpieczenia przyjęto na poziomie 32 A. Na podstawie art. 57 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 10.04.1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. 2017 r. poz. 220 ze zm.) (...) S.A. obciążyła M. G. zryczałtowaną opłatą za nielegalny pobór energii elektrycznej w wysokości 2-krotności stawek obowiązujących w Taryfie, to jest w kwocie 2.819,76 zł.

Ustalenie wysokości rzeczywistej szkody poniesionej przez (...) w związku z kradzieżą energii elektrycznej nie było możliwe.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zeznań świadków: E. J. (k. 30-31, 120v) i P. K. (k. 33-34, 121) oraz pozostałych dowodów zgromadzonych w sprawie, w szczególności: notatki służbowej z kontroli (k. 8-9), decyzji (...) S.A. wraz z wyciągiem z Taryfy (k. 10, 21-23), materiału poglądowego (k. 11-20), zestawienia wykupionej energii elektrycznej (k. 72-73), odpisu wyroku w sprawie sygn. VII K 157/17 (k. 70) oraz pozostałych dowodów zgromadzonych w sprawie.

Oskarżony M. G. przyznał się do popełnienia zarzucanego czynu, po czym odmówił składania wyjaśnień.

Na rozprawie oskarżony nie stawiał się.

Sąd zważył, co następuje:

Okoliczności popełnienia przestępstwa i wina sprawcy nie budziły wątpliwości. Przeprowadzone przed sądem postępowanie dowodowe pozwalało jedynie na modyfikację opisu czynu względem postawionego zarzutu w zakresie okresu nielegalnego poboru energii elektrycznej.

Z zeznań świadków E. J. i P. K. (pracowników (...)) wynikało wszakże, że sygnały wskazujące na korzystanie przez oskarżonego z nielegalnego przyłącza istniały także przed dniem kontroli, czyli 2.03.2018 r. Była to np. opisywana przez nich sytuacja z października 2017 r., kiedy chcieli przeprogramować licznik w związku z wnioskiem M. G. o zmianę taryfy. Chcieli to zrobić przy okazji, przejeżdżając w pobliżu, bez wcześniejszego umówienia się z odbiorcą, jednak nie zastali go w domu. Przez szparę w drzwiach zauważyli jednak zainstalowane przy liczniku nielegalne przyłącze. Było ono wykonane w ten sam sposób, co w trakcie kontroli w styczniu 2017 r., tzn. za pomocą przewodu poprowadzonego od zabezpieczeń przedlicznikowych do wnętrza mieszkania. Następnego dnia, już po umówieniu się z oskarżonym, po przyłączu tym nie było śladu.

Z uwagi na wykrycie nielegalnego poboru energii elektrycznej w styczniu 2017 r. oraz w związku z opisaną sytuacją z października 2017 r., pracownicy (...) w trakcie obowiązków służbowych mimowolnie zwracali uwagę na posesję oskarżonego M. G.. Z obserwacji E. J. wynikało np. że w okresie zimowym, pomimo opadów śniegu, na kominie zalegał śnieg, co świadczyło, że dom nie jest opalany piecem na paliwo stałe, lecz jest ogrzewany przy wykorzystaniu energii elektrycznej. Korelowało to z wcześniejszym spostrzeżeniem, że oskarżony choć posiadał piec na paliwo stałe, to nie był on podłączony do instalacji CO.

O nielegalnym poborze energii elektrycznej świadczyła również analiza przedpłat, które dokonywane były rzadko i nieregularnie, a ich wysokość była zbyt niska w stosunku do przeciętnego zużycia energii w porównywalnym gospodarstwie domowym. Podejrzenia te doprowadziły do kontroli, jaka odbyła się w dniu 2.03.2018 r.

Argumentem w tej mierze nie mógł być natomiast podnoszony przez oskarżyciela posiłkowego fakt kilkukrotnych nieudanych prób wejścia pracowników (...) do mieszkania oskarżonego celem przeprowadzenia kontroli. Sytuacje takie mogły być bowiem wynikiem zarówno celowego działania odbiorcy, który nie wpuszczał kontrolerów, jak również mogły mieć charakter zupełnie przypadkowy, spowodowany np. nieobecnością w domu. Przypomnieć w tym miejscu należało, że pracownicy (...) w przypadku podejrzenia nielegalnego poboru energii elektrycznej, a zatem czynu stanowiącego przestępstwo, mogą w celu dostania się do obiektu korzystać z asysty policji, co też miało miejsce podczas kontroli w dniu 26.01.2017 r. oraz w dniu 2.03.2018 r. Powoływanie się wobec tego na nieudolność podczas prób uzyskania dostępu do kontrolowanego obiektu i wywodzenie z tego dowodu winy oskarżonego nie mogło zyskać akceptacji sądu.

Podsumowując dotychczasowy wywód, stwierdzić można było, że oskarżony niewątpliwie korzystał z nielegalnego przyłącza energii elektrycznej w zakresie szerszym, aniżeli zostało to opisane w zarzucie. Poczynienie bardziej szczegółowych ustaleń w tym zakresie nie było jednak możliwe. Z tego względu, modyfikując opis czynu, sąd przyjął, że nielegalny pobór energii elektrycznej trwał od bliżej nieustalonego dnia, nie wcześniej niż od dnia 27.01.2017 r. Konieczność określenia początkowej daty granicznej wynikała z faktu, że M. G. został już skazany za tożsame przestępstwo wyrokiem z dnia 4.10.2017 r. sygn. VII K 157/17 popełnione w okresie do dnia 26.01.2017 r., a tym samym w omawianym zakresie mieliśmy do czynienia z powagą rzeczy osądzonej (art. 17 § 1 pkt. 7 kpk).

Z uwagi na poczynienie ustaleń faktycznych odpowiadających tezie dowodowej oskarżyciela posiłkowego, za zbędne uznano przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka J. M.. Skutkowało to oddaleniem wniosku dowodowego w oparciu o art. 170 § 1 pkt. 2 kpk.

Kolejną kwestią podlegającą rozstrzygnięciu była wysokość szkody poniesionej przez (...) S.A. w związku z nielegalnym poborem energii. Choć nie była ona kwestionowana przez oskarżonego, sposób jej ustalenia w postępowaniu przygotowawczym budził wątpliwości sądu.

Zgodnie z art. 297 § 1 pkt. 4 kpk, jednym z celów postępowania przygotowawczego jest ustalenie rozmiarów szkody. Chodzi tu przy tym o szkodę rzeczywistą, ustaloną w oparciu o kryteria obiektywne, a zatem odpowiadającą z reguły jej wartości rynkowej (por. R. A. Stefański (red.), Kodeks karny. Komentarz. Wydanie 3, Warszawa 2017). Brak jest argumentów, aby powyższych zasad nie stosować do szkody spowodowanej kradzieżą energii elektrycznej. Nie stoi tu na przeszkodzie zwłaszcza fakt, że zabór energii stanowi zawsze przestępstwo, niezależnie od wartości (por. orz. SN z dnia 13.12.2000 r., sygn. I KZP 43/00).

Stosownie do art. 57 ust. 1 pkt. 1 ustawy Prawo energetyczne, w razie nielegalnego pobierania paliw lub energii, przedsiębiorstwo energetyczne może pobierać od odbiorcy, a w przypadku, gdy pobór paliw lub energii nastąpił bez zawarcia umowy, może pobierać od osoby lub osób nielegalnie pobierających paliwa lub energię opłatę w wysokości określonej w taryfie, chyba że nielegalne pobieranie paliw lub energii wynikało z wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą odbiorca nie ponosi odpowiedzialności. Wedle punktu 2) cytowanego przepisu, przedsiębiorstwo energetyczne może alternatywnie dochodzić odszkodowania na zasadach ogólnych.

Z art. 45 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne wynika, że przedsiębiorstwa energetyczne ustalają taryfy dla paliw gazowych lub energii, stosownie do zakresu wykonywanej działalności gospodarczej. Z kolei z wydanego na podstawie art. 46 ust. 3 i 4 Prawa energetycznego Rozporządzenia Ministra Energii z 29.12.2017 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną (Dz. U. 2017 r., poz. 2500 ze zm.) wynika m.in., że obligatoryjnym elementem taryfy jest określenie sposobu ustalania opłat za nielegalny pobór energii elektrycznej. Natomiast § 44 ust. 1 Rozporządzenia stanowi, że jeżeli energia elektryczna jest pobierana bez zawarcia umowy sprzedaży energii elektrycznej albo umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji

energii elektrycznej, albo umowy kompleksowej, przedsiębiorstwo energetyczne świadczące usługi przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej lub usługi kompleksowe może obciążyć podmiot nielegalnie pobierający tę energię opłatami w wysokości pięciokrotności stawek opłat określonych w taryfie dla jednostrefowej grupy taryfowej, do której ten podmiot byłby zakwalifikowany. Jeżeli energia elektryczna jest pobierana z całkowitym lub częściowym pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego lub poprzez ingerencję w ten układ mającą wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo-rozliczeniowy, przedsiębiorstwo energetyczne może obciążyć odbiorcę opłatami w wysokości dwukrotności stawek opłat określonych w taryfie dla grupy taryfowej, do której jest zakwalifikowany odbiorca (§ 44 ust. 2 Rozporządzenia).

Przytoczone uregulowania uprawniają do stwierdzenia, że opłata nakładana przez przedsiębiorstwo energetyczne na podstawie art. 57 ust. 1 pkt. 1 Prawa energetycznego pełni przede wszystkim funkcję kompensacyjną, umożliwiając naprawienie wszelkich szkód związanych z nielegalnym poborem energii. Oprócz tego jednak pełni ona także funkcję prewencyjną, mając na celu zapobieganie tego typu działaniom, a także – ze względu na jej wysokość – częściowo represyjną (por. orz. TK z dnia 21.10.2014 r. sygn. P 50/13). Jeśli chodzi o funkcję kompensacyjną opłaty, możliwość jej nałożenia stanowi uproszczoną formę dochodzenia odszkodowania o charakterze zryczałtowanym. Przedsiębiorstwo energetyczne zwolnione jest tu z obowiązku precyzyjnego udowodnienia zarówno okresu nielegalnego poboru energii, jak i jej ilości, co w wielu wypadkach byłoby znacznie utrudnione, jeśli nie niemożliwe. Możliwość dochodzenia odszkodowania na zasadach ogólnych nie jest jednak przez to wyłączona.

Wymierzana na podstawie art. 57 ust. 1 pkt. 1 Prawa energetycznego oraz w oparciu o stosowne zapisy Taryfy opłata, ze względu na zryczałtowany oraz po części represyjny charakter, nie ma zatem żadnego odniesienia do rzeczywistej szkody, poniesionej przez przedsiębiorstwo energetyczne na skutek nielegalnego poboru energii i opierającej się na stawkach rynkowych.

Biorąc to pod uwagę, możliwe było jedynie szacunkowe określenie wartości skradzionej energii, np. w oparciu o ilość i moc znamionową posiadanych przez oskarżonego urządzeń elektrycznych. Potwierdzali to zeznający na rozprawie pracownicy (...): świadkowie E. J. i P. K.. Dotyczyło to jednak tylko wartości maksymalnej, opartej na założeniu ciągłego używania wszystkich urządzeń, co – jak wiadomo – miałyby niewiele wspólnego z rzeczywistością. Tak ustalona wartość nie uwzględniałaby też odbiorników nieujawnionych przez odbiorcę w trakcie kontroli. Z tych względów sąd zdecydował o zaniechaniu próby przypisania w wyroku wartości skradzionej energii, poprzestając na stwierdzeniu, że była ona „bliżej nieustalona”.

Opisane powyżej kwestie zostały pominięte przez oskarżyciela publicznego, który wysokość opłaty z art. 57 ust. 1 pkt. 1 Prawa energetycznego utożsamiał wprost z wysokością szkody. Prokurator nie podjął żadnych działań zmierzających do zbadania, czy rzeczywista szkoda jest możliwa do ustalenia, a jeśli tak, jaka jest jej wysokość.

Zachowanie oskarżonego wyczerpywało znamiona przestępstwa z art. 278 § 5 kk w zw. z art. 278 § 1 kk.

Przy wymiarze kary Sąd miał na uwadze ogólne dyrektywy jej wymiaru, w tym w szczególności społeczną szkodliwość czynu oraz stopień zawinienia sprawcy. Uwzględniając, że oskarżony był już karany na karę pozbawienia wolności, co czyniło niemożliwym warunkowe zawieszenie wykonania kolejnej kary, Sąd orzekł wobec niego bezwzględną karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Konsekwencją nieustalenia wysokości szkody był brak możliwości orzeczenia o obowiązku jej naprawienia. Orzeczenie w tym zakresie było również niedopuszczalne z uwagi na treść art. 415 § 1 zd. 2 kpk. Roszczenie pokrzywdzonego z tytułu nielegalnego poboru energii elektrycznej było bowiem przedmiotem wspomnianego postępowania opartego na art. 57 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne, co skutkowało wystawieniem oskarżonemu noty księgowej na kwotę 2.819,76 zł.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 624 § 1 kpk, zwalniając oskarżonego od obowiązku ich ponoszenia.